

En översatt version av ett epostmeddelande till social- och hälsovårdsministeriets förberedande tjänsteman Jaana Huhta som svarar för förberedandet av den nya funktionshinderlagen (VALAS)

Hej Jaana!

Vi hade för en tid sedan ett möte kring förberedandet av den nya funktionshinderlagen och jag skulle vilja lyfta upp några synpunkter ännu efter vårt möte. Bearbetandet av lagen är säkert i ett hektiskt skede och våra tankar kunde stöda det arbete som ni slutför innan ni publicerar ett utkast om lagförslaget. Våra synpunkter hänför sig till personlig assistans samt språkliga rättigheter. Dessutom har vi några ord gällande färdtjänst, men andra delar i lagen kommenterar vi inte denna gång.

Personlig assistans:

Jag föreslår en kompromiss med tanke på den så kallade resursbegränsningen: Enligt den planerade lagen är en förutsättning för beviljandet av personlig assistans att personen själv kan definiera assistansens innehåll och sätt att ordna den. Jag undrar om det vore möjligt att hitta på något sätt en kompromiss med denna förutsättning. Ett alternativ är att omformulera resursbegränsningen genom att ta bort förutsättningen för att kunna definiera sättet att ordna assistans.

Motiveringar: Det förslagna alternativet främjar möjligheter för personer med utvecklingsstörning att få personlig assistans i hemmet. Det skulle fortfarande finnas en tydlig skillnad mellan personlig assistans och andra serviceformer som utgår från behovet av vård, omsorg och tillsyn. Den personliga assistansen ska vara ett alternativ för alla personer med funktionsnedsättning oberoende av diagnos. Den gällande rättspraxisen har visat att personer med utvecklingsstörning får personlig assistans oftast på fritiden medan andra serviceformer beviljas till hemmet. Detta är ytterst orättvist och mot alla dagens synpunkter för grundläggande fri- och rättigheter, och vi påpekar att den ursprungliga tanken bakom den nya funktionshinderlagen var väl att ta bort den så kallade resursbegränsningen.

Den personliga assistansen är en av de viktigaste saker som möjliggör ett självständigt liv för alla personer, och jag tror att detta också är er utgångspunkt i lagberedningen. Dagens varierande tolkningsproblem samt skyldigheter på basis av FN:s funktionshinderkonvention sätter vissa krav på den nya lagen och regleringen av personlig assistans. Man ska lägga märke till att vissa otydliga punkter i den nuvarande lagen har påverkat den praktiska tolkningen av lagen, vilket har lett till oändamålsenliga slutresultat och oskäliga situationer för personer med funktionsnedsättning. Därför är det ytterst viktigt att satsa på ett kvalitativt lagberedningsarbete samt förebyggande av fall som äventyrar individens rättsskydd.

Språkliga rättigheter:

Jag föreslår ett tillägg i lagens 7 § på det sättet att socialvårdens klient har rätt att använda sitt eget språk och sätt att kommunicera i planeringen, förverkligandet och bedömningen av servicen. Detta berör alla minoritetsspråk, såväl svenska språket som teckenspråket. Kommunikation utgör grunden för all självständighet, självbestämmanderätt och delaktighet.

Motiveringar: Det verkar vara så att den nya lagen inte innehåller sådana bestämmelser som tryggar klientens rätt att få hjälp, stöd och tjänster överhuvudtaget på sitt eget språk. Å ena sidan kan man tänka sig att sådana bestämmelser inte behövs eftersom vi redan har språklagen. Jag vill ändå påpeka att det finns stora problem i förverkligandet av de språkliga rättigheterna i praktiken och att denna problematik bör lyftas upp och avgöras särskilt med tanke på personer med funktionsnedsättning som oftast är i en utsatt ställning.

Färdtjänst:

Jag ser som en nödvändig förutsättning för färdtjänsten att tidsfristen för resor är mera än en månad. Ett exempel: 36 st/ 2 mån eller 54 st/ 3 mån.

Motiveringar: Det är ekonomiska resurser som tyvärr spelar en betydande roll i detta sammanhang. Det är inte meningen att förhöja antalet resor utan skapa mera flexibilitet i användning av resorna, och därigenom blir det inga ökade kostnader på lång sikt. En bredare tidsfrist för resor är en nödvändig ändring för att ha omväxling på grund av årstider och semestertider i beaktande och för att trygga rätten att röra sig oberoende av funktionsnedsättningen. Såsom det konstateras i VALAS-arbetsgruppens slutrapport, är det ytterst viktigt att garantera flexibiliteten för personer med funktionsnedsättning eftersom deras liv i sig redan är mycket begränsande på grund av ett visst antal resor.

Med vänliga hälsningar,

Kirsi-Maria Malmlund

Juridiskt ombud/sakkunnighetsjurist

SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf